

Vinterskogens naturreservat

Botkyrka kommun

INVENTERINGSRAPPORT

Datum: 9/7 2016 och 13/7 2016

Inventerare

Sofia Arnsten, Lena Johansmide och Katrin Jones Hammarlund

Med var även Kjell Landås från Botkyrka kommun.

Projekt

Naturen på lika villkor

Utförare

Naturskyddsföreningen i Stockholms län

Fotograf om inget annat anges är Katrin Jones Hammarlund.

Detta är ett gemensamt projekt mellan Botkyrka kommun, Stockholms läns landsting, Länsstyrelsen Stockholms län och Naturskyddsföreningen i Stockholms län.

INFORMATION OM OMRÅDET

Inventerade webbplatser

botkyrka.se
t-d.se

fritidsnatet.se
visitbotkyrka.se

naturkartan.se

Det finns mycket information om Vintervikens naturreservat på kommunens hemsida. Ingen information på de andra webbplatserna. Endast lite information finns om hur anpassat reservatet är.

På kommunens hemsida informeras om områdets natur, kultur och skötsel. Det finns även bra information om hur man tar sig till området - namnet på busshållplatsen och numren på bussarna som stannar där finns utskrivet. Här finns även annan praktisk information om t.ex. eldning och tältning.

Lägg till området GPS-koordinater så det går att hitta med mobiltelefon eller annat hjälpmedel.

Ange adress till området och se till att den finns registrerad hos Färdtjänst.

Information finns om längden på två sträckor, en kuperad stig på 3 km samt Hällmarksslingan på 6 km. Lägg gärna till information om de sträckor som är mer tillgängliga och längden på dem. Beskriv terrängförhållandena i området. Skriv ut var bänkar, grillplatser, badplats och toalett finns. Bra är även det står vad man kan göra i området och vilka upplevelser man kan förvänta sig.

Det finns en kartfunktion, "webbkartan", där man kan se omgivningarna, namn på bostadsområden och vägar. Man kan även se elljusspår, naturstigar och Sörmlandsleden. Det går att zooma in och skapa en karta som pdf. Det framgår inte från kartan var parkeringsplats, grillplats, och badplats finns någonstans.

Det är även bra att skriva ut hur mobiltäckningen är i området.

Texten på hemsidan ska vara skriven på lättläst svenska. Råd och tester för utformning finns hos Språkrådet och Centrum för lättläst. Det finns ett

gratis webbverktyg, läsbarhetsindex (LIX) som kan användas för att få en uppfattning om hur lätt eller svår en text är att läsa. Annat informationsmaterial som foldrar och skyltar bör också testas med verktyget.

Informationen på webbsidan kan läsas upp om man laddar ner ett program. Men hur får man verktyget till just den sidan jag vill få uppläst? Om jag som synskadad går in på hemsidan verkar det vara omöjligt att hitta till och installera programmet.

Det finns information om hur man kan förstora och förminska webbsidan för att bättre kunna se texten. Kontrollera gärna om informationen är anpassad både till Apple och Windows.

Översätt informationen på hemsidan till teckenspråk.

Ingen information om området finns på fritidsnatet.se, naturkartan.se eller visitbotkyrka.se. Jag hittar inte heller någon information om Botkyrka i Tillgänglighetsdatabasen, men det verkar som om kommunen varit del av databasen tidigare.

Information om hur en anpassad sida bör se ut finns på sidan 9.

PARKERING

Befintlig och planerad parkering

Bild 1: Parkering Brotorpsbadet

Bild 2: Föreslagen parkering

Bild 3: Vid nya parkeringen finns plats för skyltar, dass och soptunnor.

Parkering vid Brotorpsbadet

Den befintliga parkeringen ligger intill Brotorpsbadet. Det finns ingen parkering anpassad för personer med rörelsenedsättning. Underlaget på stora delar av parkeringen är ojämnt och består av rullgrus som är mycket svårt att åka på med rullstol, gå på med rullator eller gå på om man har balanssvårigheter.

Ett alternativ är att hela parkeringsplatsen åtgärdas genom att jämna ut marken, skrapa bort det lösa gruset och lägga på stenmjöl (krossat berg i kornstorlek 0-4 mm). I så fall behövs inte några anpassade parkeringar eftersom platsen är stor.

Ett annat alternativ är att flera anpassade parkeringar anläggs på den delen som är närmast sjön. Här är underlaget bättre (Se bild 1). På så sätt ligger de nära informationsskyltar, bad och elljusspår. Det finns belysning längs ena sidan av parkeringen. Det bör även finnas belysning över ev. nya handikapparkeringar.

Föreslagen parkering

Anlägg anpassade parkeringsplatser söder om Moriaberg, strax innan man kommer ner till den befintliga parkeringen (bild 2). Det är många som ställer sig där idag eftersom det är nära till en del av elljusspåret som inte är så kuperad som resten. Denna del passar bra att tillgängliggöra för fler. Anlägg minst två platser.

Området vid den nya parkeringen är rätt så stort så det bör finnas plats för att sätta upp en informationsskylt om området och skylt om reservatet. Det vore även bra om här fanns ett tillgängligt dass och möjlighet att slänga sopor (bild 3).

Generellt för handikapparkeringar

Mått på handikapparkeringar: Om flera handikapparkeringar ligger bredvid varandra eller om utrymme finns vid sidan av parkeringen räcker det med 4 m. Annars bör bredden vara 5 m.

Märk ut att det är handikapparkeringar med skyltar och markeringar i marken.

ATT ORIENTERA SIG I OMRÅDET

Entré och skyltar

Bild 4: Vägschild vid Dalvägen

Det finns ingen tydlig entré in till reservatet idag. Det är skyltat in till reservatet från Dalvägen (bild 4). En reservatsschild står lite dolt inne bland några buskar vid parkeringen vid Brotorpsbadet. Den sitter för högt upp, sänk den så att mitten av skilden mäter 130-140 cm över mark. Texten och kartan på skilden är för små (bild 5). Det gäller även övriga reservatsschildar i området.

Skapa en tydlig entré med information om reservatet och om området i stort. Det naturligaste är väl om en entré finns vid den stora parkeringen, men det vore bra om information om området även finns vid den planerade parkeringen. Entrén vid Lida är ett gott exempel (bild 6).

En stor översiktskarta behövs som visar var man befinner sig nu. Markera ut var man hittar de olika lederna, slingorna och stigarna samt dass, bad och grillplats. Lägg med info om längd och svårighetsgrad på leder, vad man kan göra i området och vilka upplevelser man kan förvänta sig.

Gör en större reservatsschild där text och karta är separerade. Gör en stor karta över reservatet så den blir lättare att läsa. Dela gärna upp information på flera skyltar så att texten kan göras större och fler bilder får plats.

Bild 5: Reservatsschild vid badet

Det är viktigt för personer som har svårt med orienteringen att veta i vilken riktning man når vad och dessutom hur långt det är dit. I en entré bör därför finnas vägvisande skyltar som visar riktning och avstånd till leder, dass, bad, grillplats mm. Vägvisande skyltar är också viktigt ute på lederna och stigarna och här bör de finnas vid varje vägskil och till varje målpunkt (bild 7). Skylta gärna redan från busshållplatsen in till reservatet.

Bild 7: Vägvisande skyltar med symboler. Foto: Mai Almén.

För synskadade personer behövs taktila kartor samt ljudstöd eller ledstråk för att hitta i området. Översätt informationen till punktskrift eller lägg till audiell information. Översätt och till teckenspråk och lägg till en QR-kod som länkar till ett videoklipp med översättningen (bild 8).

Bild 6: Entré vid Lida Naturreservat

Bild 8: Schild Sommarro naturreservat, Örebro. Punktskrift, QR-kod till teckentolkning.

BROTORPSBADET

Hur ser det ut idag? Och förslag på åtgärder.

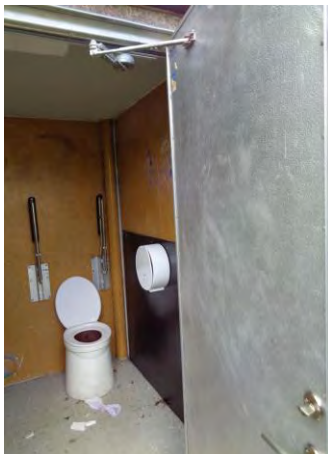

Bild 9: Toalett vid Brotorpsbadet

Bild 10: Tillgängligt dass naturreservatet Rotsidan.
Foto: Erika Hedhammar.

Bild 11: Underlag mark ner till stranden

Det finns en toalett vid badplatsen, men den är inte tillgänglighetsanpassad (bild 9). Anlägg gärna en sådan enligt riktlinjer som finns på sid 9. Bild 10 visar exempel på dass.

Det är svårt att komma ner till badet idag med rullstol eller rullator. Underlaget består av löst grus, gräs och sand (bild 11). För att en person som använder rullstol eller rullator ska kunna ta sig fram i sand krävs hårdgjort underlag. Ett alternativt är att anlägga en däckspång. Det finns även speciella mattor som rullas ut på marken och som underlättar framkomligheten för personer i rullstol och dem med rullator (bild 12).

Det finns olika hjälpmedel för att personer med funktionsvariationer ska kunna ta sig ner i vattnet. En badtrappa kan underlätta. Den placeras där vattendjupet är högst 1 meter. På botten bör finnas en minst 1,3 meter lång, jämn, fast, plan yta. Det ska finnas skydd så att badande inte kommer under

trappan. Trappan bör vara försedd med räcken på båda sidor (se exempel i bild 13).

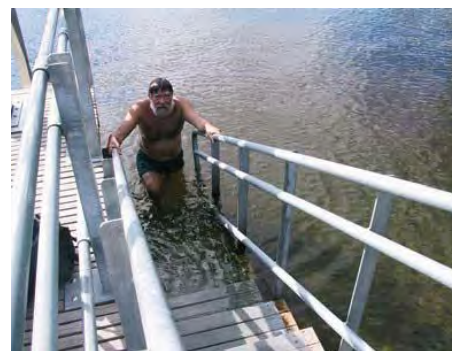

Bild 13: Badtrappa. Foto från skriften Stockholm - en stad för alla

En svagt sluttande ramp med ledstänger på båda sidor kan vara en möjlighet för personer i rullstol och med balanssvårigheter att komma ner i vattnet (bild 14).

Bild 12: PR-platta på sand.
Bild: markskydd.se

Bild 14: Ramp vid Rudan, Haninge
Foto: Sofia Arnsten

HUR SER SPÅRET OCH STIGARNA UT?

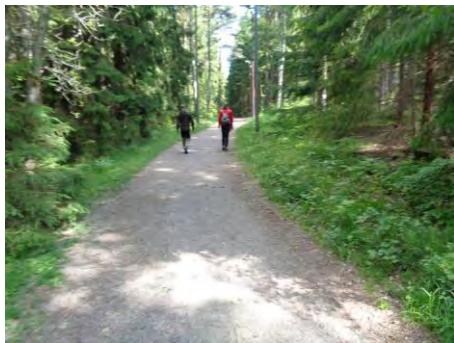

Bild 15: Elljusspåret norrut från Brotorpsbadet

Bild 16: Brant stig ner till elljusspåret

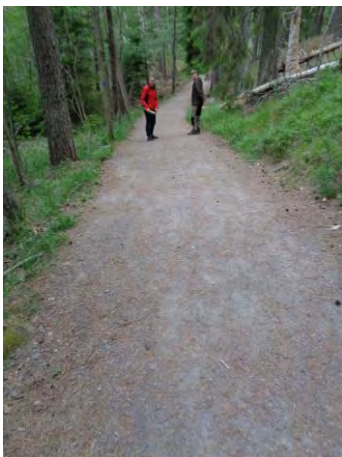

Bild 17: Ok underlag ner till grillplatsen, men det lutar en hel del

Parkeringen vid Brotorpsbadet - grillplatsen norra delen Brosjön

Ungefär 750 meter av den delen av elljusspåret som går från parkeringen vid Brotorpsbadet norrut är mindre kuperad än många andra delar (15). Denna del skulle kunna markeras som tillgänglig. Underlaget är bra och spåret brett och fint. Spåret lutar 3°-4° emellanåt på några ställen finns brantare pucklar (ca 10 m på vardera sida) med 6°-7° lutning.

För att komma ner till elljusspåret från parkeringen går man nerför en liten stig. Den bör breddas och underlaget hårdgöras. Om möjligt - gör den mindre brant, idag lutar den 6°-7° (bild 16).

Från elljusspåret går en stig ner till en grillplats som ligger mellan sjöarna Brosjön och Mellansjön. Sätt upp en skylt mot grillplatsen från elljusspåret där avståndet står. Stigen ner till grillplatsen är inte tillgänglig för manuellt drivna rullstolar utan hjälp. I det stora hela är underlaget jämnt men stenar och rötter finns (17). Stigen lutar mellan 5° och 10°. Vid ett ställe lutar den ca 7°-8° i sidled (bild 17). För en elrullstol gäller säker nedför- och uppförslutning på 6° och maximal lutning på 12°. Maximal sidolutning får vara 10°. För att en person med elrullstol säkert ska kunna ta sig fram rekommenderas att åtgärda sidolutningen.

Den planerade parkeringen - den planerade rastplatsen

Som nämnt förut finns planer på att anlägga en parkering söder om Moriaberg. En sträcka på ca 1 km vill kommunen marknadsföra som tillgänglig och även anlägga en ny rastplats där den sträckan tar slut. Se markeringar på karta på sid 10.

Underlaget bra och spåret brett och fint. Det lutar 2°-4° emellanåt och på några ställen finns brantare pucklar (ca 20 m på vardera sidan) med 4°-6° lutning. Vid ett ställe sluttar det svagt, 4°-5°, ca 200 meter.

För båda sträckorna gäller att fler bänkar behövs för ökad möjlighet att sitta ner och vila (bild 18). Det bör räcka med en bänk var 200e meter. Särskilt viktigt är att placera bänkar vid backar. Placera bänkarna bredvid spåret så att de inte står i vägen för andra. Bra sitthöjd mäter mellan 45-50 cm över mark. Armstöd och ryggstöd behövs. Armstöden mäter 70 cm över mark. Det ska gå att sätta in benen under bänken för att det ska vara lätt att resa sig. Gör även en hårdgjord plats bredvid för rullstol.

Bild 18: Exempel på bra bänk

RASTMÖJLIGHETER

Grillplatser i reservatet

Bild 19: Grillplats norra Brosjön

Bild 20: Anpassad grillplats i Vedyxaskogen, Uppsala kommun. Foto: Magnus Mattisson

Bild 21: Grillplats 2 norra Brosjön. På bild Sofia Arnsten och Lena Johansmide

Grillplats mellan Brosjön och Mellansjön

Den ena grillen (bild 19) ska vara utformad för att vara bra ur tillgänglighetssynpunkt. Men sitter man i rullstol är det svårt att komma in till grillen. Ytan runt en tillgänglig grillplats bör vara så öppen som möjligt så att det finns gott om plats att vända på för personer som sitter i rullstol. Vändytan bör ha en diameter på två meter. Gallret på en grillplats som inte smalnar av mot foten bör ha en höjd på 0,5 meter. Den här grillen är 0,9 meter hög. Se exempel på tillgänglig grillplats i bild 20.

Den andra grillen som ligger intill är bättre ur tillgänglighetssynpunkt (21), det går att komma nära även om man sitter i rullstol. Den är något sliten. Väljer kommunen att rusta upp den, tänk på detta:

- Idealt är om eldstaden smalnar av mot foten så det blir lättare att komma intill. Grillgallret bör då ha en höjd på 0,7 m över mark.
- Om eldstaden inte smalnar av mot foten bör gallret ha en höjd på 0,5 m över mark.
- För att slippa luta sig över het glöd bör gallret fästas på en stång som är svängbart i sidled.
- Bänkarna bör vara 45-50 cm höga. Idag är de 33 cm.
- Vedlåren som syns på bild 21 är svår att öppna. Åtgärda gärna detta.

Grillplats vid Brotorpsbadet

Grillplatsen är utformad som många av kommunens grillplatser (bild 22). Höjd på grillarna är ok. Underlaget vid grillarna är ok, men det är svårt att ta sig fram till dem med rullstol. Underlaget innan grillarna är grus och gräs.

Åtgärda genom att gräva ur, lägga markduk och hårdgöra med stenmjöl.

Bild 22: Grillplats Brotorpsbadet

Bänkarna vid alla tre grillarna bör utrustas med armstöd för att det ska bli lättare att sätta sig och resa sig. Ryggstöd förhindrar att personer med balanssvårigheter ramlar bakåt. Placeringen av armstöden ska mäta 70 cm över mark.

RASTMÖJLIGHETER

Planerad rastplats

Bild 23: Planerad rastplats, vy från elljusspåret. På bild, Kjell Landås.

Planerad rastplats

Längst bort på sträckan som lyfts fram som en tillgänglig sträcka planeras en rastplats (se bilder 23 och 24). Se platsen markerad på karta på sid 10. En däckspång ut till en plattform med rastbord och bänkar vore en lösning här. Se bilder 25-28 för förslag på plattformar och bänkbord.

Bild 24: Planerad rastplats, vy mot elljusspåret.

Bild 25: Plattform med bänkar och grill. Ut till plattformen har man byggt en däckspång. Steningedalsens naturreservat, Sigtuna

Bild 26: Anpassat bänkbord. Steningedalsens naturreservat, Sigtuna

Bild 27: Plattform med vitaskydd, Steningedalsens naturreservat, Västernorrlands län. Foto: John Granbo

Bild 28: Bänkbord med utskjutande bordskiva och grill. Biskopstorps naturreservat, Halland. Foto Fabian Mebus.

UTFORMNING AV SERVICE...

Utformning av anpassade webbplatser

Väl utformad information på kan underlätta för personer att komma ut i naturen. Personer med kognitiva funktionsnedsättningar har stort behov av att kunna förbereda sig. Om de kan skaffa sig en bild av vad de kan förvänta sig underlättar det för ett aktivare friluftsliv.

En tillgänglig webbplats bör innehålla följande information:

- Hur man tar sig till området.
- Vad man kan göra inom området.
- Vilka upplevelser man kan förvänta sig.
- Längd på leder,
- Om det finns servicebyggnader (med tillgänglig toalett) och andra anläggningar och hur dessa är utformade.
- Hur terrängförhållandena är och om det finns hinder i terrängen till exempel i form av branta lutningar eller trånga passager.
- Vilken GPS-adress området har.
- Hur mobiltäckningen är i området,
- Om det finns tillfälliga fel (exempelvis att den tillgängliga toaletten är ur bruk, räcken borta vid led eller annan viktig tillfällig information)

Extra plus i kanten ger möjlighet till att göra virtuella besök. Riktigt bra är även om man kan få tillgång till digitala kartor som visar var man är på kartan, ortnamn i närheten, vägnummer, busshållplatser, parkeringsplats, lutning på leder och ramper.

Webbplatsen bör vara anpassningsbar att att man kan få informationen uppläst för sig eller anpassa den efter sina behov, t.ex. översättning till teckenspråk.

Att tänka på är att texten bör presenteras på ett enkelt och tydligt sätt så att den förstås av så många som möjligt. Språkrådet har tagit fram råd och tester för att förbättra språket. Det finns ett gratis webbverktyg, läsbarhetsindex (LIX) som kan användas för att få en uppfattning om hur lätt eller svår en text är att läsa.

Utformning av anpassade toaletter

Om det inte finns tillgång till el är det viktigt med ljusinsläpp utan insyn. Dörren ska vara lätt att öppna, stänga och låsa. Den fria dörrpassagen bör vara 0,9 m bred. Plats för rullstolar att vända måste finnas både utanför och innanför, minst 2,2 meter ska den fria ytan vara. Dörren bör på insidan ha ett draghandtag 0,8 m över golv. Tröskel bör ej finnas. Dörren bör kontrastmarkeras så att personer med nedsatt syn och personer med nedsatt kognitiv förmåga lätt kan orientera sig. Den fria ytan på ömse sidor av toalettstolen bör vara 0,7 meter så att assistenter ska kunna få plats. Toalettstolen måste vara stabil och möjlig att komma tätt intill med en sitthöjd på 48 cm. Armstöd ska var upp- och nerfällbara. Överkanten ska vara 0,8 m över golv och 0,6 m från toastolen. Toalettpapper bör kunna placeras lättåtkomligt på båda armstöden. De ska vara lätta att hantera och sakta glida ner. Om skötbord installeras ska de kunna användas av personer i rullstol. Placeras bäst på 0,75-0,8 m över golvet. Tänk på att golvytan kan behöva göras större om skötbord installeras.

Tillgängligt dass Skuleskogens nationalpark. Foto: Camilla Näsström

Naturen på lika villkor

Svårighetsgrader vad gäller lutning på Mälarpromenaden

- Grönt = lätt. Lutning 0°-3°
- Rött = medelsvårt. Lutning 4°-6°
- Svart = svårt. Lutning 7°-12°

